

Европейски парламент Parlamento Europeo Evropský parlament Europa-Parlamentet Europäisches Parlament
Euroopa Parlament Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο European Parliament Parlement européen Parlament na hEorpa
Europski parlament Parlamento europeo Eiropas Parlaments Europos Parlamentas Európai Parlament
Parlament Ewropew Europees Parlement Parlament Europejski Parlamento Europeu Parlamentul European
Európsky parlament Evropski parlament Europan parlamenti Europaparlamentet

FOND SOLIDARNOSTI

Fond solidarnosti Europske unije omogućuje EU-u pružanje finansijske podrške u slučaju prirodne katastrofe velikih razmjera u određenoj državi članici ili regiji te u državama koje pregovaraju o pristupanju.

PRAVNA OSNOVA

Članak 175. stavak 3. i članak 212. stavak 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), Uredba Vijeća (EZ) br. 2012/2002 o osnivanju Fonda solidarnosti Europske unije i Uredbe (EU) br. 661/2014 i (EU) 2020/461 Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 2012/2002.

CILJEVI

Fond solidarnosti Europske unije omogućava Europskoj uniji da pruži potporu određenoj državi članici ili državi pristupnici u njezinim naporima da se suoči s posljedicama prirodne katastrofe velikih razmjera ili izvanrednog stanja velikih razmjera u području javnog zdravlja.

Fond solidarnosti nije instrument za pružanje brzog odgovora na konkretne krizne situacije ili prirodne katastrofe. Tu ulogu ima Pričuva za pomoć u nuždi.

Fond solidarnosti glavni je instrument EU-a za potporu oporavku od prirodnih katastrofa i izraz je solidarnosti EU-a. Njime se EU-u omogućuje da nekoj državi članici EU-a (ili državi kandidatkinji) pruži učinkovitu potporu kako bi joj pomogao u suočavanju s posljedicama prirodnih katastrofa velikih razmjera, kao što su poplave, šumski požari, potresi, oluje ili suše. Od 2020. Fondom solidarnosti pokrivena su i izvanredna stanja velikih razmjera u području javnog zdravlja, kao što je pandemija bolesti COVID-19. Zbog sve učestalijih i ozbiljnijih ekstremnih vremenskih uvjeta i prirodnih katastrofa povezanih s klimatskim promjenama Fond solidarnosti postaje sve važniji.

PRORAČUN

Fond solidarnosti osnovan je 2002. kao odgovor na velike poplave koje su pogodile srednju Europu u ljetu te godine. Otada je iz Fonda potpora pružena u više od 130 navrata. Dosad su iz Fonda solidarnosti potporu primile 24 države članice (kao i Ujedinjena Kraljevina) i tri zemlje kandidatkinje (Albanija, Crna Gora i Srbija), a ukupno je isplaćeno više od 8,2 milijarde EUR.

Od 2021. Fond solidarnosti i Pričuva za pomoć u nuždi financiraju se kao jedan instrument pod nazivom Pričuva za solidarnost i pomoć u nuždi (SEAR). Maksimalni godišnji proračun SEAR-a iznosi 1,2 milijarde EUR, u cijenama iz 2018.

PROVEDBA

Pomoć iz Fonda solidarnosti dobiva se u obliku bespovratnih sredstava kojima se dopunjaju javni izdaci države korisnice, a namijenjena su za financiranje nužnih hitnih mjera i mjera oporavka radi smanjenja štete protiv koje se u pravilu nije moguće osigurati. Hitne mjere za koje se mogu dobiti sredstva iz Fonda su:

- trenutačno vraćanje u ispravno stanje infrastrukture i postrojenja za opskrbu energijom i pitkom vodom te infrastrukture za zbrinjavanje otpadnih voda, telekomunikacija, prijevoza, zdravstva i obrazovanja;
- pružanje privremenog smještaja i financiranje službi spašavanja, čime se nastoji odgovoriti na potrebe pogođenog stanovništva;
- trenutačne mjere za jačanje preventivne infrastrukture i zaštitu lokaliteta kulturnog nasljeđa;
- čišćenje područja pogođenih nepogodom, uključujući prirodna područja;
- brzo pružanje pomoći, uključujući medicinsku pomoć, stanovništvu pogođenom izvanrednim stanjem velikih razmjera u području javnog zdravlja i zaštita stanovništva od opasnosti da bude pogođeno takvim stanjem.

EU može dodijeliti finansijsku pomoć bilo kojoj državi članici ili zemlji kandidatkinji koja je zatraži nakon prirodne katastrofe velikih razmjera. Pogođena zemlja mora podnijeti zahtjev u roku od 12 tjedana od katastrofe. Komisija zatim razmatra zahtjev i predlaže iznos finansijske potpore.

Postupak za dodjelu bespovratnih sredstava, zajedno s proračunskim postupkom koji slijedi nakon njega (odobrenja Parlamenta i Vijeća), može trajati nekoliko mjeseci. Bespovratna sredstva isplaćuju se nakon što se izdvoje proračunska sredstva te nakon sklapanja sporazuma između Komisije i države korisnice.

Reformom iz 2014. uvedena je mogućnost da država članica zatraži predujmove, o čijem dodjeljivanju odlučuje Komisija, ako su dostupna dosta sredstva. Maksimalni iznos predujma iznosi 25% očekivanog ukupnog iznosa finansijskog doprinosa iz Fonda Solidarnosti, a gornja granica postavljena je na 100 milijuna eura.

Država korisnica odgovorna je za korištenje bespovratne pomoći te za reviziju njezinog korištenja i nadzor nad njom. Hitne mjere mogu se financirati retroaktivno kako bi se pokrili troškovi operacija od prvog dana katastrofe.

Nije moguće dvostruko financiranje mjera te je odgovornost države korisnice osigurati da se troškovi koji se financiraju iz Fonda solidarnosti ne financiraju iz drugih finansijskih instrumenata Unije (posebno putem instrumenata kohezije ili mjera za poljoprivredu i ribarstvo).

Bespovratna sredstva moraju se iskoristiti u roku od 18 mjeseci od dana dodjele. Država korisnica mora vratiti dio sredstava koji se ne iskoristi. Šest mjeseci nakon

isteka tog razdoblja od 18 mjeseci država Komisiji podnosi izvješće o provedbi. U tom se dokumentu podrobno moraju navesti rashodi za koje se može dobiti pomoć iz Fonda solidarnosti te sva druga primljena sredstva, uključujući naknade od osiguranja te odštetu od trećih strana. Potrebno je navesti i preventivne mjere koje su poduzete ili predložene, uključujući korištenje strukturnih i investicijskih fondova Unije u tu svrhu, iskustvo stečeno prilikom katastrofe ili izvanrednog stanja, stanje u pogledu provedbe relevantnog zakonodavstva EU-a o sprečavanju rizika od katastrofa i upravljanju njime te sve ostale relevantne informacije o poduzetim mjerama prevencije i ublažavanja.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

U svojoj [rezoluciji od 15. siječnja 2013. o Fondu solidarnosti Europske unije, provedbi i primjeni](#) Parlament je naglasio važnost Fonda solidarnosti Europske unije kao glavnog instrumenta kojim se EU-u omogućava da reagira u slučaju ozbiljnih katastrofa. Istodobno je kritizirao činjenicu da je vrijeme potrebno za pružanje pomoći pogođenim regijama ili državama članicama neprihvatljivo dugo te je pozvao da se to vrijeme skrati pojednostavljenjem relevantnih postupaka i omogućavanjem isplate predujmova, što je uzeto u obzir u novom zakonodavnom prijedlogu iz srpnja 2013. Prijedlogom Komisije obuhvaćeni su i drugi prijedlozi Parlamenta, poput jasnije i preciznije definicije koncepta katastrofe i opsega intervencije.

U svojoj [rezoluciji od 1. prosinca 2016. o Fondu solidarnosti Europske unije: ocjena](#) naglašava „važnost reforme iz 2014. kojom se uspjelo premostiti prepreke u Vijeću i kojom je napokon odgovoren na opetovane zahtjeve Parlamenta za poboljšanjem reakcije i učinkovitosti pomoći kako bi se osigurala brza i transparentna pomoć građanima pogođenima prirodnim katastrofama”.

U svojoj [rezoluciji od 18. svibnja 2021. o reviziji Fondu solidarnosti Europske unije](#), Parlament je pozvao Komisiju da u kontekstu buduće reforme:

- nastavi s radom na pojednostavljenju i ubrzavanju postupka podnošenja zahtjeva za države članice kako bi se osigurao brži odgovor na katastrofe i hitne situacije;
- bolje uzima u obzir katastrofe na regionalnoj razini;
- procijeni konkretne učinke suša i da se na odgovarajući način s njima pozabavi u budućoj uredbi;
- što se više usmjeri na regije kojima prijeti najveći rizik od prirodnih katastrofa velikih razmjera ili regionalnih prirodnih katastrofa ili velikih javnozdravstvenih kriza, posebno na najudaljenije regije, otoke, planinske regije, regije s visokom seizmičkom ili vulkanskom aktivnosti ili buduće javnozdravstvene krize;
- ojača i pojednostavlji sinergije između Fonda solidarnosti EU-a i fondova europske kohezijske politike, kao i sinergije s Mechanizmom Unije za civilnu zaštitu (instrument čiji je cilj jačanje suradnje između država članica i deset zemalja izvan EU-a u području civilne zaštite kako bi se poboljšala prevencija, pripravnost i odgovor na katastrofe);
- u većoj mjeri uzima u obzir najnovija načela u području sprečavanja rizika te da se u novu uredbu uvede načelo „bolje ponovne izgradnje”;

— obveže zemlje korisnice da informiraju svoje građane o finansijskoj potpori EU-a. Parlament smatra da bi u budućnosti moglo biti potrebno preispitati proračun Fonda solidarnosti EU-a, kako bi se osiguralo da iznos bude dovoljan za djelotvoran odgovor na velike i regionalne prirodne katastrofe i izvanredna stanja velikih razmjera u području javnog zdravlja.

Potreba za reformom Fonda solidarnosti odražava se i u [rezoluciji od 7. lipnja 2022. o otocima i kohezijskoj politici: trenutačno stanje i budući izazovi](#). Parlament zahtijeva bolji odgovor na izazove s kojima se suočavaju otoci EU-a i naglašava potrebu za poboljšanjem Fonda solidarnosti EU-a i prilagodbom tog Fonda prijetnjama kao što su prirodne katastrofe ili učinci klimatskih promjena.

Više informacija o toj temi dostupno je na internetskim stranicama [Odbora za regionalni razvoj](#).

Kelly Schwarz
10/2023

